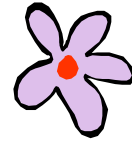

ΠΥΞΙΔΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ Ο.Κ.Α.ΝΑ.

Εκπαιδευτικό υλικό προγράμματος
αντιμετώπισης της παιδικής επιθετικότητας
για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΥΞΙΔΑ 2006

Συγγραφή & επιμέλεια:

Μαρία Κυριακίδου, Αναπληρώτρια Επιστημονικά Υπεύθυνη,
σχολική ψυχολόγος, προσωποκεντρική σύμβουλος,
Κυριακή Φυλακτού, κοινωνική ανθρωπολόγος

Επιστημονικά Υπεύθυνη ΠΥΞΙΔΑΣ:

Μάρω Βασσάρα, κλινική ψυχολόγος, ψυχοθεραπεύτρια,
σύμβουλος τοξικοεξάρτησης

Γραφιστική επιμέλεια:

Άννα Βλάσκου, κοινωνική επιμελήτρια

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Το σπίτι των παιδιών» είναι ένα εκπαιδευτικό υλικό για παιδιά δημοτικού. Επεξεργάζεται θέματα που συνδέονται με την παιδική επιθετικότητα και την πρόληψή της. Το υλικό βασίζεται στη βιωματική προσέγγιση και χρησιμοποιεί δραστηριότητες ενεργητικής μάθησης, κατάλληλες για τα παιδιά αυτής της ηλικίας.

Προσπαθεί να προσφέρει ένα φανταστικό πλαίσιο «το σπίτι των παιδιών», στο οποίο τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία μέσα σε ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας να επεξεργαστούν θέματα της καθημερινότητας τους.

«Το σπίτι των παιδιών» είναι ο κόσμος των παιδιών, εκεί όπου τα ίδια τα παιδιά είναι ελεύθερα να εκφραστούν, χωρίς την κριτική των ενηλίκων. Παράλληλα το σπίτι των παιδιών μπορεί να είναι και το σχολείο τους, εκεί που συναντιούνται μεταξύ τους, επικοινωνούν, παίζουν, καβγαδίζουν και κάποιες φορές πληγώνουν το ένα το άλλο.

Τα θέματα παρουσιάζουν μια ακολουθία, έτσι ώστε αρχικά τα παιδιά να εξοικειωθούν με τη διαδικασία και το πνεύμα του προγράμματος. Στη συνέχεια προχωρούν στο θέμα, συζητώντας για την επικοινωνία και τη συναισθηματική εκπαίδευση και από εκεί συνέχεια στην παιδική επιθετικότητα και τις εκφράσεις της στο σχολείο. Το πρόγραμμα κλείνει με τα δικαιώματα των παιδιών και τον αποχαιρετισμό της ομάδας.

Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται οι ακόλουθες ενότητες:

Ενότητα 1: Γνωριζόμαστε με την ομάδα - Συμφωνούμε για τους όρους του παιχνιδιού

Ενότητα 2: Κατασκευάζοντας το σπίτι των παιδιών

Ενότητα 3: Ξτιάχνοντας ένα σχολείο χωρίς επιθετικότητα

Ενότητα 4: Αναγνωρίζοντας & εκφράζοντας συναισθήματα: Το χαλί των συναισθημάτων

Ενότητα 5: Εκφράζοντας το θυμό και τη τσατίλα μας

Ενότητα 6: Λέξεις που πληγώνουν

Ενότητα 7: Επικοινωνία: «Ακούει κανείς;»

Ενότητα 8: Η επίσκεψη των ξένων

Ενότητα 9: Επιλύοντας τις διαφορές με τους άλλους - Αποφεύγοντας τις συγκρούσεις

Ενότητα 10: Πράγματα που ζητούν από εμένα οι άλλοι και μ' ενοχλούν

Ενότητα 11: Τα δικαιώματά των παιδιών

Ενότητα 12: Αποχαιρετώντας την ομάδα αξιολογώντας το πρόγραμμα

Το υλικό έχει τη δυνατότητα προσαρμογής ανάλογα με τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της ομάδας, αλλά και τις ανάγκες και την εμπειρία του εκπαιδευτικού.

Είναι απαραίτητο ο εκπαιδευτικός που θα το εφαρμόσει να έχει εκπαιδευτεί σχετικά και να έχει σταθερή εποπτεία, καθώς κατά τη διάρκεια του προγράμματος διακινούνται συναισθήματα στα παιδιά, αλλά και στον ίδιο.

Ένα πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της επιθετικότητας δεν υπόσχεται να εξαφανίσει την επιθετικότητα, ο στόχος είναι να βοηθήσει τα παιδιά να αναγνωρίσουν τις αντιλήψεις τους για την επιθετικότητα, να βρουν άλλους τρόπους έκφρασης των συναισθημάτων τους, να καλλιεργήσει την ενσυναίσθηση των παιδιών για τα συναισθήματα των άλλων και να εμπνεύσει μίαν ατμόσφαιρα ομαδικότητας και ενδιαφέροντος.

Γνωριζόμαστε με την ομάδα - Συμφωνούμε για τους όρους του παιχνιδιού

Στόχος

- Η εξοικείωση των παιδιών με τη διαδικασία της ομάδας
- Η αναγνώριση από πλευράς των παιδιών των στοιχείων που είναι απαραίτητα μέσα σε μια ομάδα

Σκεπτικό

Είναι η πρώτη συνάντηση της ομάδας στο πλαίσιο του προγράμματος, έτσι είναι καλό να εισάγουμε ομαλά τα παιδιά στο στόχο του προγράμματος και στο πνεύμα των συναντήσεων. Ωστόσο δεν πρόκειται για μια ομάδα που συναντιέται για πρώτη φορά. Τα παιδιά γνωρίζονται μεταξύ τους και έχουν κατά πάσα πιθανότητα καθιερώσει τρόπους επικοινωνίας κι έχουν υιοθετήσει συγκεκριμένους ρόλους στην ομάδα. Σημαντικό θα είναι να τους εισάγουμε στη διαδικασία της ομάδας διευκολύνοντας τους να αναγνωρίσουν το τι βοηθά την καλή λειτουργία μιας ομάδας και το τι την παρεμποδίζει. Αν η ομάδα συναντιέται για πρώτη φορά είναι σημαντικό να δοθεί χρόνος για τη γνωριμία των παιδιών. Σε αυτή την περίπτωση μια ωραία δραστηριότητα γνωριμίας μπορεί να αξιοποιηθεί πριν από οτιδήποτε άλλο.

Διαδικασία

Εισαγωγή:

Μιλήστε λιγάκι στα παιδιά για αυτό το πρόγραμμα που πρόκειται να κάνετε όλοι μαζί σαν ομάδα, όπου θα έχετε την ευκαιρία να συζητήσετε πολλά ενδιαφέροντα θέματα, αλλά και να παίξετε όλοι μαζί.

Α) Σε πρώτη φάση είναι καλό να βοηθήσετε τα παιδιά να στρέψουν την προσοχή στην ομάδα και στον εαυτό τους, πριν κληθούν να κουβεντιάσουν για το πώς είναι μια ομάδα. Για το σκοπό αυτό θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες:

Καθοδηγούμενη φαντασία:

Με τη δική σας καθοδήγηση βοηθήστε τα παιδιά να χαλαρώσουν και να κάνουν μέσα από την αφήγηση σας ένα περίπατο φαντασίας. Καλέστε τα παιδιά να φανταστούν μια παρέα παιδιών που παίζει χαλαρά μέσα σε ένα λουλουδιασμένο λιβάδι.

Μπορείτε αν θέλετε, να χρησιμοποιήσετε το κείμενο της καθοδηγούμενης χαλάρωσης που ακολουθεί. (βλ. καρτέλα)

Παραμύθι: Μπορείτε να αφηγηθείτε στα παιδιά ένα παραμύθι που μιλά για μια παρέα.

Μπορείτε αν θέλετε να βασιστείτε στο κείμενο της καθοδηγούμενης χαλάρωσης και να το διαμορφώσετε ανάλογα.

Σωματική χαλάρωση: Ζητήστε από τα παιδιά να σχηματίσουν ένα μεγάλο κύκλο όρθιοι και να περπατήσουν όλοι μαζί ο ένας πίσω από τον άλλον με τη συνοδεία μουσικής. Αφήστε να κάνουν 1-2 φορές τον κύκλο και στη συνέχεια ζητήστε τους να ανοίξουν τα χεράκια στα φτερά και να τα τινάξουν στα θέλουν να διώξουν από πάνω τους άμμο. Ένα επόμενο βήμα θα είναι να πατήσουν τα ποδαράκια τους στα να πατούσαν σταφύλια. Και τέλος να αφήσουν το κεφάλι να πέσει μια δεξιά και μια αριστερά στα να είναι μαριονέτες που έχουν αφήσει το σκοινί που της κρατά.

Ζωγραφική: Μπορείτε εναλλακτικά να βάλετε χαλαρωτική μουσική και να ζητήσετε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν μια παρέα παιδιών είτε ατομικά, είτε σε μικρές ομάδες. Η ζωγραφική μπορεί να ακολουθήσει τη σωματική χαλάρωση.

Από τις παραπάνω δραστηριότητες διαλέξτε αυτή που σας ταιριάζει καλύτερα και στην οποία πιστεύετε πως η ομάδα σας θα ανταποκριθεί καλύτερα.

Εργασία σε ομάδες: Ζητήστε από τα παιδιά να σχηματίσουν μικρές ομάδες και να συζητήσουν:

Α) τι βοηθά μια ομάδα παιδιών να γίνει μια καλή παρέα

Β) τι εμποδίζει μια ομάδα παιδιών να γίνει παρέα

Μπορείτε αν θέλετε να τους προτείνετε να καταγράψουν ή και να ζωγραφίσουν τα συμπεράσματα τους σε μεγάλες κόλλες.

Στην ολομέλεια: Ζητήστε από τα παιδιά να παρουσιάσουν ή να σας δείξουν τα συμπεράσματα τους.

Θέματα προς συζήτηση:

Κατά πόσο τα όσα είπαν μπορούν να ισχύσουν και για την τάξη τους

Πόσο σημαντικό θα είναι να φροντίσουν όλα αυτά θέματα στη δική τους ομάδα στο πλαίσιο του προγράμματος.

Είναι ευκαιρία και για το δάσκαλο να θυμίσει σημαντικά στοιχεία που ίσως έχουν ξεχαστεί π.χ. να ακούει ο ένας τον άλλον, να μην κοροϊδεύουν κ.α.

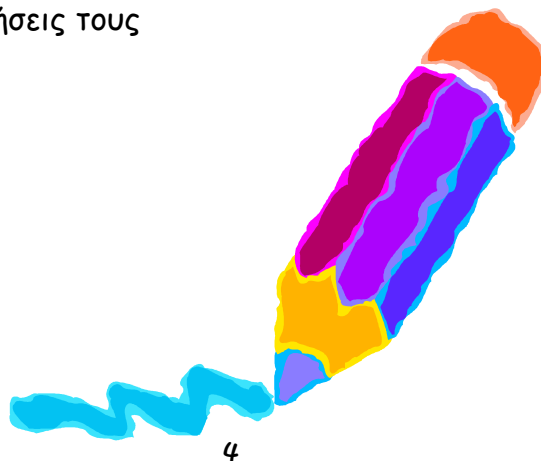
Κλείσιμο

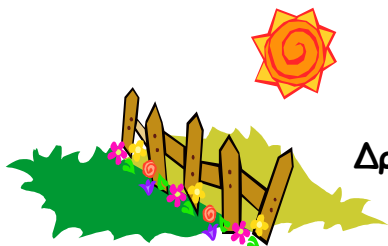
Πως τους φάνηκε η 1η τους συνάντηση. Αν έμαθαν κάτι για τους εαυτούς τους ή τους συμμαθητές τους.

Υλικά που θα χρειαστείτε

Κασετόφωνο και μουσική, αν θέλετε μπορείτε να συνοδεύσετε την πρώτη δραστηριότητα με απαλή μουσική. Η μουσική συχνά βοηθά στη χαλάρωση.

Μεγάλες κόλλες και χρώματα, αν πρόκειται να ζητήσετε από τα παιδιά να καταγράψουν ή να ζωγραφίσουν τις συζητήσεις τους

Δραστηριότητα: Καθοδηγούμενη χαλάρωση ή άλλως ένα μικρό ταξίδι στο λιβάδι με τα παιδιά

Βολευτείτε στις θέσεις σας. Καθίστε αναπαυτικά. Ελπίζω όλοι να είστε άνετα. Κλείστε τα ματάκια και διώξτε κάθε σκέψη μακριά. Ας προσπαθήσουμε να συγκεντρωθούμε στο σώμα μας. Ας ακούσουμε την αναπνοή μας, ο καθένας τη δική του αναπνοή. Μπορείτε να σφίξετε δυνατά τη χούφτα του δεξιού σας χεριού, όσο πιο πολύ μπορείτε, σα να κρατάτε ένα κομμάτι πλαστελίνη και το ζουλάτε. Αφήστε το να χαλαρώσει. Μπορείτε τώρα να σφίξετε δυνατά τη χούφτα του αριστερού σας χεριού, όσο πιο πολύ μπορείτε. Αφήστε το να χαλαρώσει. Μπορείτε να σφίξετε το δεξί σας πόδι, σα να πατάτε κάτι δυνατά κάτω στο πάτωμα. Αφήστε το να χαλαρώσει. Μπορείτε τώρα να σφίξετε το αριστερό σας πόδι σας, σα να πατάτε κάτι δυνατά κάτω στο πάτωμα. Αφήστε το να χαλαρώσει.

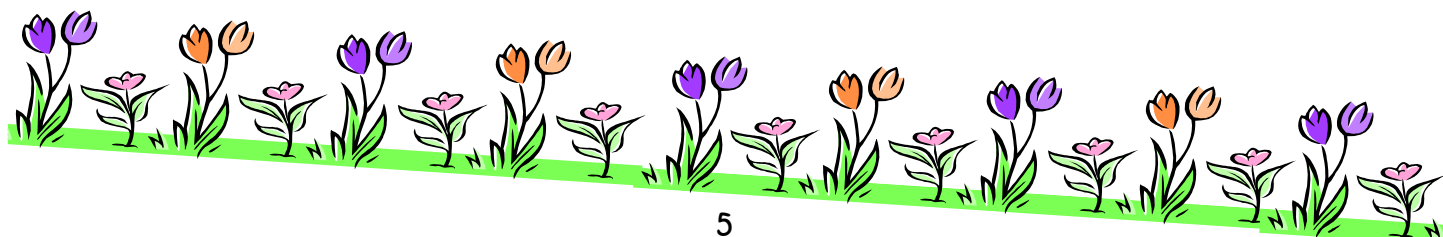
Ας φανταστούμε τώρα ένα γλάρο που έρχεται από μακριά προς το μέρος μας σιγά-σιγά. Στην αρχή είναι μια μικρή κουκίδα κάτω στον ορίζοντα. Καθώς πλησιάζει μεγαλώνει. Πετά ρυθμικά προς το μέρος μας. Είναι ένα μεγάλος γλάρος που μπορεί να μας αγκαλιάσει απαλά και γλυκά με τις φτερούγες του.

Ο γλάρος είναι μπροστά στα πόδια σας, τα χαϊδεύει απαλά σα να φοράτε γούνινα καλτσάκια, μπορείτε να κουνήσετε τα δαχτυλάκια σας εκεί μέσα και να τα κουνήσετε, να τσαλαβουτάτε μέσα στα πούπουλα του, όπως στο νερό. Ο γλάρος σας καλεί να ανεβείτε στην πλάτη του και να ταξιδέψετε μαζί του στον κόσμο των παιδιών.

Μπορείτε να ξαπλώσετε πάνω στην πλάτη του, να απλωθείτε, όπως απλώνετε πάνω στην άμμο στην παραλία. Περνάτε βουνά, περνάτε ποτάμια, περνάτε θάλασσες. Από ψηλά όλα είναι μικρά και πολύχρωμα. Φτάνετε τελικά σε μια όμορφη κοιλάδα. Ένα μεγάλο λιβάδι γεμάτο λουλούδια. Χαρούμενες φωνές ακούγονται γέλια και κουβεντούλες. Μια αγαπημένη παρέα παιδιών. Παίζουν όλα μαζί γελάνε, τραγουδάνε. Φαίνονται όλα πολύ χαρούμενα τους και πολύ αγαπημένα. Μπορείτε να τα βγάλετε όσες φωτογραφίες θέλετε για να τις πάρετε μαζί σας φεύγοντας, να τα θυμάστε.

Ανεβείτε ξανά πάνω στο γλάρο που σας περιμένει υπομονετικά. Απλωθείτε στις φτερούγες του για να σας φέρει σιγά-σιγά πίσω. Περνάτε θάλασσες, ποτάμια, βουνά, πόλεις. Πλησιάζετε προς το μέρος μας. Ο γλάρος σας φέρνει πίσω σε αυτήν εδώ την αίθουσα. Μπορείτε να κατέβετε από την πλάτη του, να τον αποχαιρετίσετε και να τον αφήσετε να φύγει. Γυρίσατε πια σε αυτήν εδώ την αίθουσα και μπορείτε σιγά-σιγά να ανοίξετε τα μάτια σας.

Σημείωση. : είναι σημαντικό να καθοδηγήσετε τα παιδιά με σταθερή και ήρεμη φωνή. Διανθίσετε το κείμενο με μικρές παύσεις ενδιάμεσα για να δίνετε και το χρόνο στα παιδιά να χαλαρώσουν.

Κατασκευάζοντας το σπίτι των παιδιών

Στόχος

- Η αναγνώριση από πλευράς των παιδιών των στοιχείων που είναι απαραίτητα μέσα σε μια ομάδα
- Η αναγνώριση της σπουδαιότητας του καθενός μέσα σε μια ομάδα και του δικαιώματός του να ανήκει εκεί με ότι ο ίδιος διαθέτει ως άνθρωπος

Σκεπτικό

Σε αυτές τις πρώτες συναντήσεις θέλουμε να ενισχύσουμε τους δεσμούς της ομάδας και να καλλιεργήσουμε ένα κλίμα ζεστασιάς, αποδοχής και επικοινωνίας. Το παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να φτιάξουν κάτι όλοι μαζί. Καλούνται να συνεργαστούν και να παράγουν έργο όλοι μαζί. Σε αυτή την ενότητα γίνεται και η εισαγωγή στο σκηνικό του προγράμματος, «το σπίτι των παιδιών».

Διαδικασία

Εισαγωγή :

Ρωτήστε τα παιδιά αν ξέρουν πως χτίζονται τα σπίτια, αν θα' θελαν να κάνουν ένα δικό τους σπίτι. Πείτε τους πως σήμερα θα έχουν τη μοναδική ευκαιρία να φτιάξουν το δικό τους σπίτι, το σπίτι των παιδιών και να το κάνουν όπως πραγματικά το θέλουν.

Δραστηριότητα «Κατασκευάζοντας το σπίτι των παιδιών»:

Μπορείτε να δημιουργήσετε μικρές ομάδες 4-5 ατόμων. Η κάθε ομάδα θα κληθεί σε συγκεκριμένο χρόνο 15-20 λεπτών να κατασκευάσει ένα σπίτι όπως το θέλει.

A) το σπίτι μπορεί να είναι μια χάρτινη κατασκευή

B) το σπίτι μπορεί να ζωγραφιστεί

Εσείς θα επιλέξετε τη μορφή της δραστηριότητας, ανάλογα με το τι θεωρείτε κατάλληλο για τη δική σας ομάδα.

Στην ολομέλεια: Ζητήστε από τα παιδιά να παρουσιάσουν τη δουλειά τους

Θέματα προς συζήτηση:

Διευκολύνετε τους να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Πιθανόν να υπάρχουν κάποιοι απογοητευμένοι γιατί δεν πρόλαβαν, θυμωμένοι, στεναχωρημένοι, χαρούμενοι κ.α.

Πως δούλεψαν μέσα στις ομάδες, αν μοίρασαν ρόλους, δουλειές ή όχι.

Τι πήγε και τι δεν πήγε καλά.

Αν έγιναν αποδεκτές όλες οι προτάσεις ή υπήρξαν κάποιες ιδέες που δεν εισακούστηκαν. Πως ένιωσαν αυτοί που δεν εισακούστηκαν.

Κλείσιμο

Πως τους φάνηκε η συνάντηση. Αν έμαθαν κάτι για τους εαυτούς τους ή τους συμμαθητές τους. Μπορείτε να τους ζητήσετε να βαθμολογήσουν τη συνάντηση από το 1 έως το 10.

Υλικά που θα χρειαστείτε

Μεγάλες κόλλες χαρτιού και χρώματα, αν πρόκειται να ζητήσετε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν το σπίτι τους.

Πολύχρωμα χαρτόνια, ψαλίδια, κόλλες, αν πρόκειται να ζητήσετε από τα παιδιά να κατασκευάσουν το σπίτι.

Φτιάχνοντας ένα σχολείο χωρίς επιθετικότητα

Στόχος

- Να διερευνήσουν τις αντιλήψεις τους για την επιθετικότητα που εκδηλώνεται μέσα στο σχολείο.
- Να συζητήσουν τους παράγοντες που ευνοούν την επιθετικότητα και πως μπορούν να την αντιμετωπίσουν.
- Να μπουν στη θέση των άλλων μελών της σχολικής κοινότητας και να δουν το πρόβλημα από όλες τις πλευρές.

Σκεπτικό

Τα παιδιά σε αυτή την ενότητα αρχίζουν και προσεγγίζουν το θέμα της επιθετικότητας. Καλούνται να στρέψουν την προσοχή τους στο σχολείο και να σκεφτούν κατά πόσο αυτό τους αφορά. Είναι η πρώτη αναφορά που γίνεται στο θέμα του προγράμματος. Τα παιδιά στο πλαίσιο αυτής της συνάντησης έχουν την ευκαιρία να προσεγγίσουν το θέμα σε πρώτη φάση κυρίως γνωστικά, να το παρατηρήσουν, να φανταστούν πως το βλέπουν οι άλλοι γονείς και εκπαιδευτικοί. Ήδη από αυτή τη συνάντηση μπαίνουν στη διαδικασία να αναζητήσουν τρόπους αντιμετώπισης, προσπαθώντας να δουν τη δική τους συμβολή και πως οι ίδιοι μπορούν να προστατεύσουν το σχολείο τους από την επιθετικότητα.

Διαδικασία

Εισαγωγή:

Μια καλή εισαγωγή συνήθως κλέβει το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων και κάνει τη συμμετοχή τους πιο σίγουρη. Σήμερα τα παιδιά θα έχουν τη μοναδική ευκαιρία να πάρουν μέρος σε μια τηλεοπτική εκπομπή όπου θα τους ακούσουν και θα τους δουν όλοι (φίλοι, παππούδες, γείτονες κ.α.)

Εργασία σε μικρές ομάδες

Χωρίστε την ομάδα σε 4 μικρότερες ομάδες: **Γονείς, εκπαιδευτικοί, μαθητές & δημοσιογράφοι.** Εξηγήστε τους τι πρέπει να κάνουν, όπως φαίνεται και στις καρτέλες. Δώστε όσο χρόνο νομίζετε ότι χρειάζεται. **Συνήθως 10' -15' για τη συζήτηση στις μικρές ομάδες είναι αρκετά.** Εξάλλου ο στόχος μας είναι κυρίως να έχουν τη δυνατότητα να προβληματιστούν και να ανταλλάξουν απόψεις γύρω από το θέμα.

Δραστηριότητα: TALK SHOW «Ένα σχολείο χωρίς επιθετικότητα»

Για τη δραματοποίηση του TALK SHOW ίσως χρειάζεται περισσότερος χρόνος, 20' -25'.

Στο TALK SHOW συμμετέχουν ένας ή δύο εκπρόσωποι από τις μικρές ομάδες ως καλεσμένοι, οι υπόλοιποι αποτελούν το φοβερό κοινό που μπορεί να κάνει τόσο την εκπομπή, όσο και τη συζήτηση πιο πλούσια. **Το φοβερό κοινό μπορεί να υποβάλλει τις ερωτήσεις του** και καλό θα είναι να υπάρξει χρόνος για αυτό.

Από τη στιγμή που ξεκινήσει η εκπομπή καλό θα είναι να θυμάστε ότι **ο συντονισμός είναι ευθύνη των δημοσιογράφων**. Εσείς μπορείτε να τους δείξετε εμπιστοσύνη κι αυτοί με τη σειρά τους να αναλάβουν την ευθύνη. Με λίγα λόγια χαλαρώστε, χαρείτε τη δραστηριότητα και μάθετε μέσα από τις εμπειρίες των άλλων.

Πέρα από το πολύ γέλιο που συνήθως υπάρχει εκφράζονται και πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις.

Σημ.: Η ίδια δραστηριότητα με μια μικρή προσαρμογή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ενήλικες και παιδιά κι επίσης για πολλά διαφορετικά θέματα. Το θετικό που έχει είναι ότι δίνει τη δυνατότητα να ξεπεραστούν οι γενικότητες και να επικεντρωθούν τα μέλη στο συγκεκριμένο δικό τους περιβάλλον στο οποίο συνυπάρχουν (στην περίπτωση μας το σχολείο). Είναι σημαντικό ότι έχουν τη δυνατότητα να μπουν στη θέση του άλλου και να προσπαθήσουν να καταλάβουν τα πράγματα από την πλευρά του άλλου.

Θέματα προς συζήτηση:

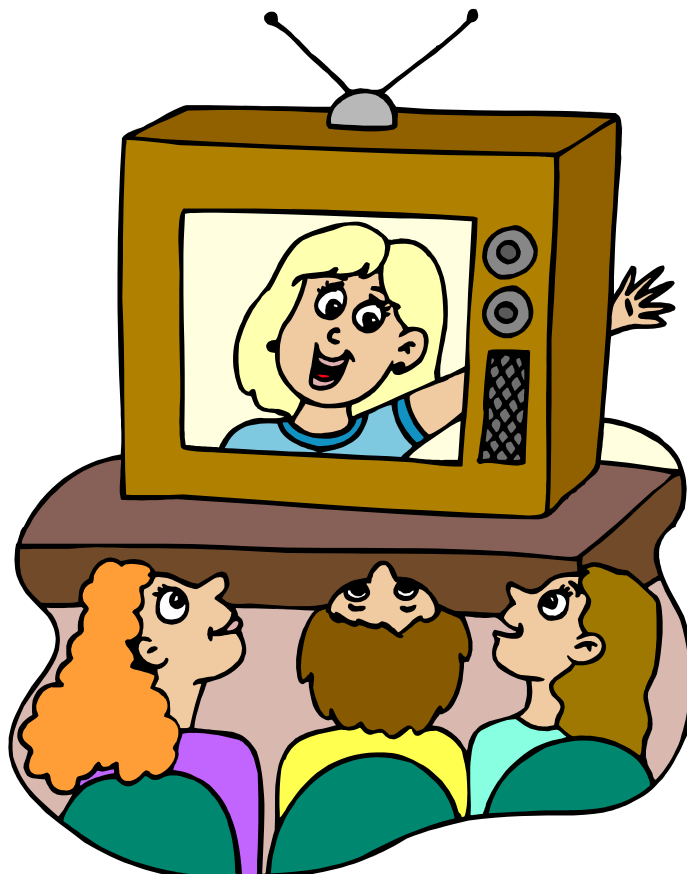
Πως τους φάνηκαν οι ρόλοι τους. Πως ήταν για αυτούς να παίζουν τους δασκάλους, τους γονείς, τους δημοσιογράφους. Αν έμαθαν κάτι από αυτή τη δραστηριότητα.

Κλείσιμο

Να σηκωθούν όρθιοι στον κύκλο και να τιναχτούν καλά-καλά να πέσουν τα «κοστούμια» και οι «μάσκες» από τους ρόλους τους. Στη συνέχεια να περπατήσουν ελεύθερα στο χώρο λέγοντας ποιοι είναι.

Υλικά που θα χρειαστείτε

Απλά υλικά για να φτιάξετε το σκηνικό της τηλεόρασης και κέφι!
Καρτέλες με τις οδηγίες για την κάθε μικρή ομάδα (ακολουθούν).

ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ

Είστε μαθητές και μαθήτριες ενός δημοτικού σχολείου και σας καλούμε σε μια κοινωνική εκπομπή, ενός τηλεοπτικού καναλιού ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένου σε κοινωνικά θέματα.

Το θέμα της εκπομπής είναι:

«ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ στο σχολείο μας: τι φταίει και τι μπορούμε να κάνουμε»

Στην εκπομπή θα συμμετέχουν κάποιοι από τους δασκάλους σας και κάποιοι από τους γονείς σας για να πουν κι εκείνοι τη γνώμη τους για όλα αυτά και να δείτε κι όλοι μαζί τι μπορείτε να κάνετε.

Αν κάποιοι από εσάς διστάζουν και λίγο ντρέπονται να βγουν στην τηλεόραση μπορείτε να διαλέξετε κάποιους που θα σας εκπροσωπήσουν.

Και μην ανησυχείτε μπορεί να είστε λίγο μικροί σε σχέση με τους άλλους προσκεκλημένους μας, αλλά κάποια πράγματα τα ξέρετε καλύτερα από όλους τους άλλους για σας και το σχολείο σας.

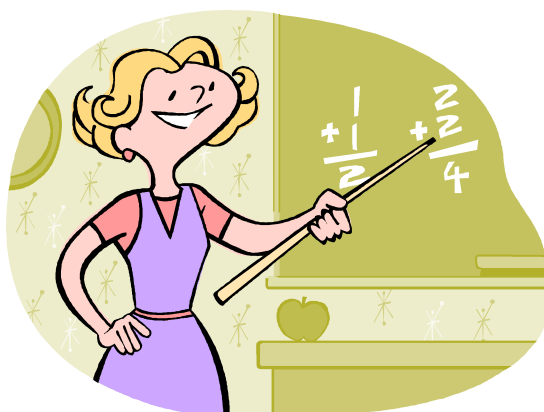
Σας περιμένουμε με ανυπομονησία για να ακούσουμε την πολύτιμη γνώμη σας και τις ιδέες σας.

Σημείωση:

Στη μικρή ομάδα για να επεξεργαστείτε τα θέματα και να προετοιμάσετε τις απαντήσεις σας έχετε 15', ενώ η εκπομπή που θα ακολουθήσει θα διαρκέσει 20'.

Δάσκαλοι & δασκάλες

Είστε οι δάσκαλοι & οι δασκάλες ενός δημοτικού σχολείου και σας καλούμε σε μια κοινωνική εκπομπή, ενός τηλεοπτικού καναλιού ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένου σε κοινωνικά θέματα.

Το θέμα της εκπομπής είναι:

«ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ στο σχολείο μας: τι φταίει και τι μπορούμε να κάνουμε»

Στην εκπομπή θα συμμετέχουν κάποιοι από τους μαθητές σας και κάποιοι από τους γονείς τους για να πουν κι εκείνοι τη γνώμη τους για όλα αυτά και να δείτε κι όλοι μαζί τι μπορείτε να κάνετε.

Κάποιοι από εσάς θα χρειαστεί να βγουν στην τηλεόραση και να εκπροσωπήσουν τους άλλους. Μεταξύ σας θα αποφασίσετε ποιοι.

Μην αγχώνεστε από τα φώτα της δημοσιότητας εσείς είστε ίσως οι καλύτεροι γνώστες της κατάστασης και των συνθηκών που επικρατούν στο σχολείο σας.

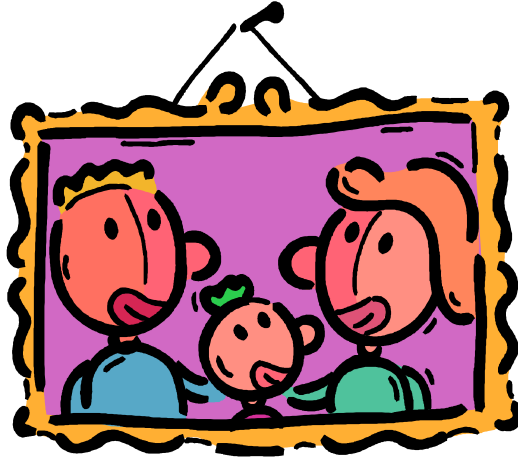
Σας περιμένουμε με ανυπομονησία για να ακούσουμε την πολύτιμη γνώμη σας και τις ιδέες σας.

Σημείωση:

Στη μικρή ομάδα για να επεξεργαστείτε τα θέματα και να προετοιμάσετε τις απαντήσεις σας έχετε 15', ενώ η εκπομπή που θα ακολουθήσει θα διαρκέσει 20'.

ΓΟΝΕΙΣ

Είστε τα μέλη του συλλόγου γονέων ενός δημοτικού σχολείου και σας καλούμε σε μια κοινωνική εκπομπή, ενός τηλεοπτικού καναλιού ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένου σε κοινωνικά θέματα.

Το θέμα της εκπομπής είναι:

«ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ στο σχολείο μας: τι φταίει και τι μπορούμε να κάνουμε»

Στην εκπομπή θα συμμετέχουν κάποιοι από τους δασκάλους του σχολείου και κάποιοι από τους μαθητές και τις μαθήτριες για να πουν κι εκείνοι τη γνώμη τους για όλα αυτά και να δείτε κι όλοι μαζί τι μπορείτε να κάνετε.

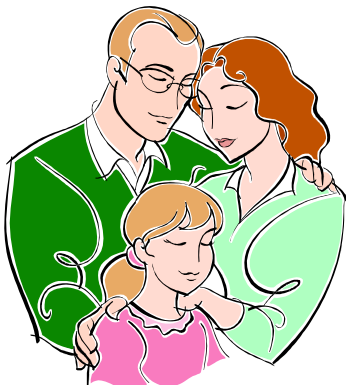
Κάποιοι από εσάς θα χρειαστεί να βγουν στην τηλεόραση και να εκπροσωπήσουν τους άλλους. Μεταξύ σας θα αποφασίσετε ποιοι.

Μην αγχώνεστε από τα φώτα της δημοσιότητας εσείς είστε ίσως οι καλύτεροι γνώστες της κατάστασης και των συνθηκών που επικρατούν στο σχολείο.

Σας περιμένουμε με ανυπομονησία για να ακούσουμε την πολύτιμη γνώμη σας και τις ιδέες σας.

Σημείωση:

Στη μικρή ομάδα για να επεξεργαστείτε τα θέματα και να προετοιμάσετε τις απαντήσεις σας έχετε 15', ενώ η εκπομπή που θα ακολουθήσει θα διαρκέσει 20'.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

Είστε οι δημοσιογράφοι, αρχισυντάκτες-παρουσιαστές μιας κοινωνικής εκπομπής, ενός τηλεοπτικού καναλιού ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένου σε κοινωνικά θέματα.

Το θέμα της εκπομπής είναι:

«ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ στο σχολείο μας: τι φταίει και τι μπορούμε να κάνουμε»

Στην εκπομπή της εβδομάδας έχετε στρέψει την προσοχή σας σε ένα συγκεκριμένο δημοτικό σχολείο. Έχετε προσκαλέσει τους μαθητές, τους δασκάλους και τους γονείς του σχολείου για να συζητήσετε μαζί τους τις συνθήκες που ενισχύουν την επιθετικότητα μέσα στο σχολείο και να αναζητήσετε από κοινού τρόπους αντιμετώπισης.

Μέλη των παραπάνω ομάδων ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση σας. Έτσι στην εκπομπή έχετε τη χαρά να φιλοξενείτε τόσο στο πάνελ, όσο και στο ακροατήριο γονείς, εκπαιδευτικούς και μαθητές.

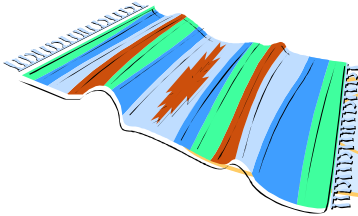
Εσείς θα πρέπει να τους συντονίσετε και να τους βοηθήσετε να εκθέσουν τις απόψεις τους για το τι κατά τη γνώμη τους φταίει, αλλά και να τους ζητήσετε συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση της κατάστασης.

Περιμένουμε με ανυπομονησία τα συμπεράσματα της εκπομπής σας, γιατί ξέρουμε πως η δουλειά που κάνετε διαπνέεται από κοινωνική ευαισθησία.

Σημείωση:

Στη μικρή ομάδα για να επεξεργαστείτε τα θέματα και να προετοιμάσετε τις απαντήσεις σας έχετε 15', ενώ η εκπομπή που θα ακολουθήσει θα διαρκέσει 20'.

Αναγνωρίζοντας & εκφράζοντας συναισθήματα «Το χαλί των συναισθημάτων»

Στόχος

- Η αναγνώριση του εύρους των συναισθημάτων που μπορούν να νιώσουν
- Η αποδοχή των ευχάριστων, αλλά και των δυσάρεστων συναισθημάτων

Σκεπτικό

Η αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων συνδέονται άμεσα με την ψυχική υγεία των παιδιών και τη συναισθηματική νοημοσύνη τους. Μέσα σε αυτή τη ενότητα επιδιώκουμε να βοηθήσουμε τα παιδιά να αναγνωρίσουν σε ένα γνωστικό αρχικά επίπεδο πόσο πολλές και διαφορετικές συναισθηματικές εμπειρίες μπορούν να βιώσουν και πόσο αποδεκτά είναι όλα τα συναισθήματα και ευχάριστα και δυσάρεστα.

Διαδικασία

Εισαγωγή Μια μικρή εισαγωγή στην έννοια του συναισθήματος ίσως είναι απαραίτητη - ιδιαίτερα για τα μικρά παιδιά- για να μπορέσουν στη συνέχεια να κατανοήσουν τις οδηγίες και να δουλέψουν στο πλαίσιο της δραστηριότητας.

Δραστηριότητα «Ο χορός των συναισθημάτων» Σε έναν κύκλο περπατούν γύρω-γύρω ο ένας πίσω από τον άλλον. Τους ζητάτε να περπατήσουν χαρούμενα, με βαρεμάρα, με θυμό, με λύπη κ.α. Μπορείτε να προσθέσετε κι άλλα συναισθήματα κατά βούληση.

Δραστηριότητα "το χαλί των συναισθημάτων"

Χωρίστε τα παιδιά σε μικρές ομάδες 4-5 ατόμων. Δώστε τους χρωματιστές κόλλες χαρτιού, μπογιές, κόλλες, ψαλιδάκια. Ζητήστε να φτιάξουν ένα μαγικό χαλί για το σπίτι των παιδιών. Η μαγική ιδιότητα αυτού του χαλιού είναι ότι είναι υφασμένο με όλα τα συναισθήματα που νιώθουν οι άνθρωποι. Τα παιδιά μπορούν σε αυτή τη συνάντηση να γίνουν οι νάνοι που θα υφάνουν αυτό το μαγικό χαλί και θα προσπαθήσουν να βάλουν επάνω όλα τα συναισθήματα.

Στην ολομέλεια ζητήστε από την κάθε ομάδα να παρουσιάσει τη δουλειά της και να σας παρουσιάσει όλα τα συναισθήματα που εντόπισε.

Θέματα προς συζήτηση:

Πως δούλεψαν μέσα στις ομάδες.

Ποια συναισθήματα έβαλαν πρώτα πάνω στο χαλί.

Αν υπάρχουν συναισθήματα που δεν έβαλαν στο χαλί τους και γιατί.

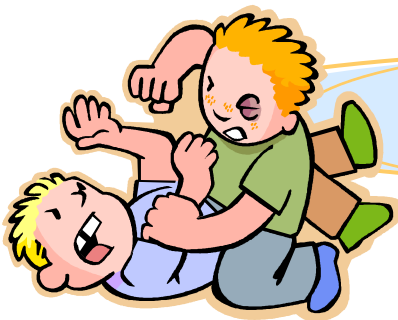
Είναι σημαντικό να μεταφερθεί στα παιδιά ένα πνεύμα καλωσορίσματος όλων των συναισθημάτων, ευχάριστων και δυσάρεστων, αφού ούτως ή άλλως όλα τα βιώνουμε.

Κλείσιμο

Πως τους φάνηκε η συνάντηση. Μπορείτε να τους ζητήσετε να βαθμολογήσουν τη συνάντηση από το 1 έως το 10.

Υλικά που θα χρειαστείτε

Μεγάλες κόλλες χαρτιού, χρώματα, ψαλιδία, κόλλες

Εκφράζοντας το θυμό και τη τσατίλα μας

Στόχος

- Να καταλάβουν τα παιδιά πως βιώνουν το θυμό τους.
- Να καταλάβουν πως αντιδρούν όταν θυμώνουν.
- Να ανταλλάξουν ιδέες για τους υγιείς τρόπους έκφρασης του θυμού.

Σκεπτικό

Στην προηγούμενη ενότητα τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να αναγνωρίσουν ευχάριστα και δυσάρεστα συναισθήματα που βιώνουν οι άνθρωποι. Σε ένα πρώτο επίπεδο είδαν ότι αυτά είναι εξίσου αποδεκτά και δε γίνεται να απαγορέψει κάποιος ορισμένα συναισθήματα, ακόμη και αν αυτά αναστατώνουν τον ίδιο ή τους άλλους.

Σε αυτή την ενότητα τα παιδιά στρέφονται περισσότερο στα δυσάρεστα συναισθήματα και συγκεκριμένα στο θυμό. Γίνεται μια προσπάθεια να μιλήσουν τα παιδιά για το θυμό τους, να τον αναγνωρίσουν και να αναγνωρίσουν τους τρόπους με τους οποίους αντιδρούν όταν θυμώνουν, να δουν πως αυτός κάποιες φορές συνδέεται με την επιθετικότητα. Επιπλέον τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να διαφοροποιήσουν το συναίσθημα από τη συμπεριφορά και να αναζητήσουν αποδεκτούς τρόπους έκφρασης του θυμού.

Διαδικασία

Εισαγωγή: Μπορείτε να πείτε στα παιδιά πως σήμερα θα έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν για κάτι που όλους μας αφορά, αν και καμιά φορά νομίζουμε ότι είναι κακό, το θυμό.

Εργασία σε μικρές ομάδες

A) Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες. Η κάθε ομάδα παίρνει μια εικόνα, όπου εμφανίζονται παιδιά αντίστοιχης ηλικίας σε σκηνές σύγκρουσης και θυμού.

Καλούνται να δουλέψουν ομαδικά και να συζητήσουν πάνω σε τρία ερωτήματα:

Πως νιώθουν τα πρόσωπα της ιστορίας. Τι σκέφτονται. Πως αντιδρούν.

Τι συνέπειες έχει η συμπεριφορά για τους ίδιους και τους άλλους.

Μπορούν επίσης να δώσουν κι έναν τίτλο στη σκηνή τους.

B) Στην ομάδα της τάξης παρουσιάζουν οι μικρές ομάδες τα συμπεράσματά τους.

Γ) Στη συνέχεια όλοι μαζί φτιάχνουν έναν κατάλογο με άλλους πιο βοηθητικούς τρόπους που θα είχαν να προτείνουν στα πρόσωπα των ιστοριών τους για να εκφράσουν το θυμό τους.

Μπορούν να φιλοτεχνήσουν τον κατάλογο τους σαν αφίσα χρησιμοποιώντας χρώματα και εικόνες.

Θέματα συζήτησης:

Πως νιώθω το θυμό μου, στο σώμα, στην καρδιά μου, στο μυαλό μου.

Πως συνήθως αντιδρώ όταν θυμώνω.

Οι συνέπειες της συμπεριφοράς μας στους άλλους.

Τι άλλο μπορούμε να δοκιμάσουμε.

Κλείσιμο

Πως τους φάνηκε η συνάντηση. Μπορείτε αν θέλετε να τους ζητήσετε να πουν μια λέξη που εκφράζει την εντύπωσή τους απ' τη συνάντηση.

Υλικά που θα χρειαστείτε

Εικόνες που δείχνουν σκηνές όπου φαίνονται άνθρωποι θυμωμένοι.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις εικόνες που υπάρχουν στο υλικό ή άλλες που νομίζετε ότι είναι καταλληλότερες.

«Λέξεις που πληγώνουν»

Στόχος

- Να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που προκαλούνται μέσα τους από τα λόγια των άλλων.
- Να αναγνωρίσουν τους τρόπους με τους οποίους αντιδρούν σε αυτά.
- Να αναζητήσουν εναλλακτικούς τρόπους αντίδρασης.

Σκεπτικό

Η επιθετικότητα συχνά συνδέεται με απογοήτευση, με ζήλια, με θυμό, με την αίσθηση της απόρριψης, της κριτικής. Σε αυτή την ενότητα θέλουμε να στρέψουμε την προσοχή των παιδιών στο πως εισπράττουν τα λόγια των άλλων, ενηλίκων ή συνομηλίκων. Να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που τους προκαλούν και τους τρόπους με τους οποίους αντιδρούν σε αυτά. Είναι σημαντικό τα παιδιά να κατανοήσουν πως επηρεάζονται από τα λόγια των άλλων και στο βαθμό που μπορούν να προστατευτούν από αυτά. Επίσης, σημαντικό είναι να πάρουν ένα μήνυμα πως η εικόνα του εαυτού τους δεν ταυτίζεται με τα λόγια και τις κρίσεις των άλλων.

Διαδικασία

Εισαγωγή

Μπορείτε να μιλήσετε στα παιδιά για το θέμα της σημερινής σας συνάντησης, ρωτώντας τους ίσως αν υπάρχουν λόγια που τους λένε οι άλλοι μεγάλοι ή μικροί που τους στεναχωρούν, τους ενοχλούν, τους πληγώνουν

Πείτε πως σήμερα στο σπίτι θα κάνετε μια μεγάλη συνέλευση, όπου ο καθένας θα έχει την ευκαιρία να θυμηθεί και να μοιραστεί με τους άλλους τέτοιες εμπειρίες, γιατί υπάρχει ένα παλιό μπουλό όπου φυλάγονται τέτοιες κουβέντες κι ίσως τώρα που έχουν γνωριστεί αρκετά μπορούν να το ανοίξουν όλοι μαζί και να κουβεντιάσουν για αυτά.

Δραστηριότητα

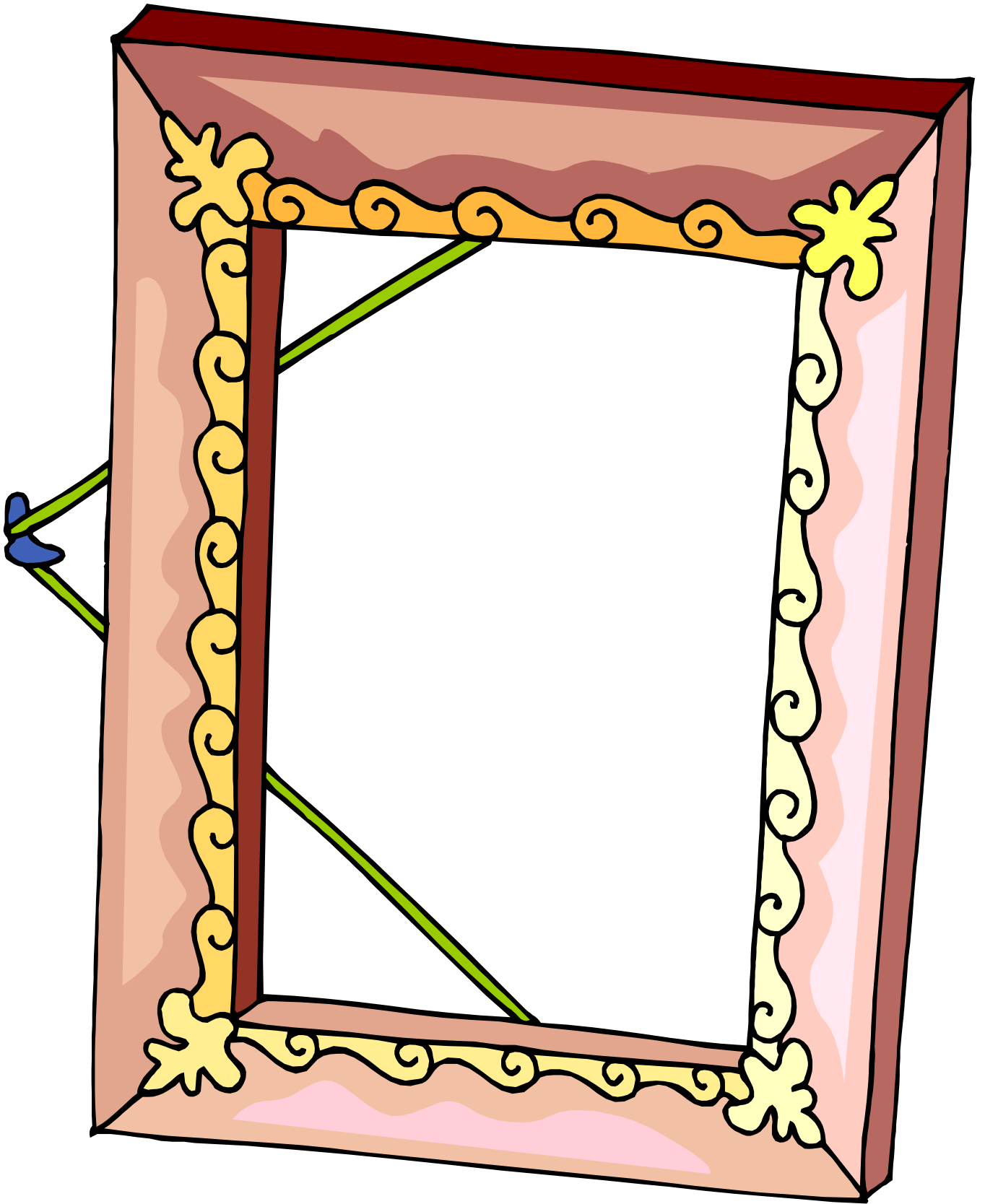
Μέσα σε ένα κουτί μπορείτε να βάλετε χαρτάκια με φρασούλες που πληγώνουν, ενοχλούν. Καλέστε τα παιδιά να διαλέξουν μέσα από το κουτί κάποια φράση. Μπορούν να διαβάσουν τη φράση τους στην ομάδα και να πουν αν ακούνε τέτοιες φράσεις στη ζωή τους. Πως νιώθουν όταν κάποιος τους λέει κάτι τέτοιο. Πως συνήθως αντιδρούν σε αυτά τα λόγια. Τι θα ήθελαν να του πουν.

Δραστηριότητα « η κορνίζα μου»

Αν υπάρχει χρόνος μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να καταγράψουν σε μια κορνίζα (ακολουθεί το έντυπο) το όνομα τους και ένα τουλάχιστον χαρακτηριστικό τους για το οποίο είναι περήφανοι για τον εαυτό τους και θα ήθελαν να το πουν και στους άλλους. Μπορούν να βάλουν τις κορνίζες τους στον τοίχο και να τις καμαρώσουν όλοι μαζί.

Κλείσιμο

Σε μια μεγάλη κορνίζα να διαλέξει ο καθένας για τον εαυτό του ένα χρώμα που εκφράζει τη διάθεση του και να βάλει με αυτό τη σφραγίδα του στην κορνίζα.

Επικοινωνία: «Ακούει κανείς;»

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Η ύπαρξη της επικοινωνίας, δηλαδή των συνθηκών εκείνων που επιτρέπουν σε κάποιον να ακούγεται από τους άλλους, αλλά και να τους ακούει αποτελεί βασική συνθήκη στο να αντιμετωπιστούν συγκρούσεις, προβλήματα και παρεξηγήσεις. Η επικοινωνία δεν είναι μία κατάσταση την οποία πρέπει να επιδιώκουμε μόνο όταν εμφανίζονται δυσκολίες, καθώς τότε μπορεί να εμφανιστεί ως πλαστή και δε στηρίζεται σε πραγματικές σχέσεις εμπιστοσύνης. Είναι μια διαδικασία που ο καθένας θα πρέπει να φροντίζει να καλλιεργεί και να τροφοδοτεί δημιουργώντας έτσι ζεστές και αληθινές σχέσεις, ώστε σε περιπτώσεις συγκρούσεων και διαφορών να είναι πιο εύκολο για τον καθένα να «μπει» στη θέση του άλλου, να κατανοήσει τη συμπεριφορά του και να επιλυθούν ομαλότερα τα προβλήματα.

Στην ενότητα αυτή τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να βιώσουν δύο διαφορετικές καταστάσεις επικοινωνίας στην πρώτη οι άνθρωποι δεν ακούνε ο ένας τον άλλο, ενώ στη δεύτερη όλοι ακούγονται.

Στόχος

- Να αναγνωρίσουν τα παιδιά τα διαφορετικά συναισθήματά που βιώνουν όταν οι άλλοι δεν τους ακούν και όταν τους ακούνε
- Να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα της προσεκτικής ακρόασης για την επικοινωνία

Διαδικασία

Εισαγωγή.

Εισαγάγετε την έννοια της επικοινωνίας. Τι γίνεται όταν προσπαθούμε να πούμε κάτι και οι άλλοι δε μας ακούνε; Σας έχει τύχει ποτέ να γυρνάτε από το σχολείο και να μιλάτε στην μητέρα σας ενώ εκείνη μαγειρεύει; Τι πιστεύετε, σας ακούει; Πως νιώθετε να μιλάτε σε κάποιον που δε σας κοιτάει; Σας έχει συμβεί κάτι παρόμοιο με τους φίλους σας; Πόσο σημαντικό είναι για μας να νοιώθουμε ότι οι άλλοι μας ακούνε και μας καταλαβαίνουν; Εσείς κάνετε το ίδιο για τους άλλους;

Ας δούμε μερικά παραδείγματα.

Δραστηριότητα «Ακούει κανείς;»

Είμαστε στο σπίτι των παιδιών και όλα τα παιδιά βρίσκονται στα διάφορα δωμάτια.

«Σηκωθείτε όλοι και πλησιάστε στον τοίχο. Σταθείτε όρθιοι με το πρόσωπο να βλέπει τον τοίχο. Αρχίστε να μιλάτε όλοι μαζί παράλληλα βλέποντας τον τοίχο. Μπορείτε να πείτε ότι θέλετε. Πως περάσατε την προηγούμενη μέρα, ένα θέμα που σας απασχολεί, ένα ανέκδοτο, οτιδήποτε. Μιλάτε για τρία λεπτά με αυτόν τον τρόπο. Μετά γυρνάμε όλοι μαζί στον κύκλο.

Θέματα προς συζήτηση:

- Πως ήταν για σας που μιλούσατε και δεν σας άκουγε κανείς;
- Πως νιώσατε;
- Υπάρχουν φορές στη ζωή σας που έχετε νιώσει παρόμοια; Θέλει να πει κάποιος ένα παράδειγμα;
- Πως θα θέλατε να ήταν αλλιώς τα πράγματα;

Δραστηριότητα «Η ιστορία της κολοκυθιάς»

Τα παιδιά καλούνται να φτιάξουν ένα παραμύθι όλα μαζί. Ο μόνος κανόνας είναι να μιλούν με τη σειρά - ο ένας μετά τον άλλον. Δε σχολιάζουν, δε συζητούν, ακούνε αυτό που έχει πει ο προηγούμενος και προσθέτουν το δικό τους κομμάτι στο παραμύθι. Ο καθένας έχει την ευκαιρία να βάλει το δικό του στοιχείο στην ιστορία και παράλληλα να το συνδυάσει με τα κομμάτια των υπολοίπων.

Θέματα προς συζήτηση

Πως ήταν για σας να φτιάχνετε μια ιστορία όλοι μαζί;

Πως ήταν να σας ακούνε οι άλλοι;

Ας συγκρίνουμε τις δύο δραστηριότητες. Σε ποια από τις δύο δραστηριότητες αισθανθήκατε καλύτερα

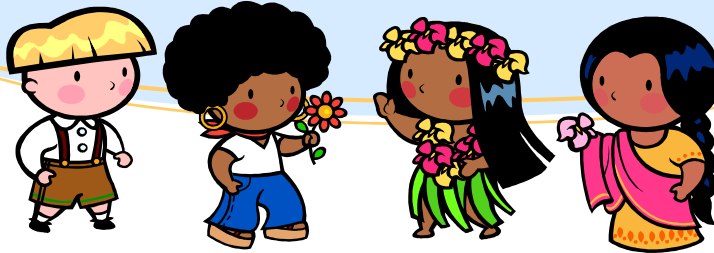
Κλείσιμο

«Ας καθίσουμε στον κύκλο πιάνοντας τα χέρια των διπλανών μας. Κλείστε τα μάτια σας και θυμηθείτε τις δραστηριότητες της σημερινής μέρας. Ξαναδείτε με τη φαντασία σας την πορεία της συνάντησης από την αρχή ως το τέλος, σαν ταινία.. Μετά, Ανοίξτε τα μάτια σας.» (Από το βιβλίο 205 βιωματικές ασκήσεις για εμφύχωση ομάδων των Ζ. Αρχοντάκη & Δ. Φιλίππου)

Όποιο από τα μέλη της ομάδας θέλει μπορεί να πει πως του φάνηκε η συνάντηση.

«Η επίσκεψη των ξένων»

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Στόχος

- Να καταλάβουν τα παιδιά πως αισθάνεται κάποιος ο οποίος διαφέρει από τους άλλους και πέφτει θύμα περιγελου
- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι κάποιες συμπεριφορές τους προς τους άλλους που διαφέρουν μπορεί να πληγώνουν
- Να αισθανθούν τα παιδιά ότι όλοι έχουν την ανάγκη να ανήκουν κάπου και να είναι αποδεκτοί όπως είναι

Ο καθένας μας είναι διαφορετικός. Μπορεί να υπάρχει διαφορά στην εμφάνιση π.χ. στο χρώμα του δέρματος, του ύψους, σε ανατομικά χαρακτηριστικά το προσώπου όπως είναι τα αυτιά, η μύτη, τα γυαλιά μυωπίας κλπ. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να αποτελέσουν τον λόγο περιγελου ή περιθωριοποίησης κάποιων παιδιών. Τα παιδιά άλλωστε είναι αυθόρμητα και ο αυθορμητισμός τους μπορεί να τους οδηγήσει σε συμπεριφορές που πληγώνουν. Πολλές φορές αποδέκτες συμπεριφορών αυτού του είδους είναι παιδιά μεταναστών, με προέλευση, συνήθως, από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης ή της Αλβανίας.

Η περιθωριοποίηση προκαλεί πολλά συναισθήματα μπορεί να πληγώσει, να ντροπιάσει, να θυμώσει, να αγχώσει. Δημιουργούνται υποομάδες, κάποιιοι γίνονται οι μόνιμοι «αποδιοπομπαίοι τράγοι» και τα παιδιά πιθανόν μαθαίνουν ότι τέτοιες συμπεριφορές είναι αποδεκτές.

Η περιθωριοποίηση και η απομόνωση αποτελούν μορφές επιθετικότητας που επηρεάζουν αρνητικά τη συναισθηματική κατάσταση των παιδιών που τις υφίστανται, αλλά επίσης και αυτών που την προκαλούν.

Διαδικασία

Εισαγωγή.

Κάντε μια μικρή εισαγωγή για το τι σημαίνει να είναι κανείς διαφορετικός. Μπορείτε να ρωτήσετε τα παιδιά ποιον θεωρούν εκείνα διαφορετικό από τους άλλους. Κάντε μια μικρή συζήτηση, χωρίς όμως να επεκταθείτε πολύ καθώς ακολουθεί σχετική άσκηση.

Δραστηριότητα «Η επίσκεψη των ξένων»

Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες. Από την κάθε ομάδα βγαίνει ένας εθελοντής που θα έχει ένα διαφορετικό ρόλο. Η κάθε ομάδα αποτελεί μια παρέα παιδιών που έχει την οδηγία να παίζει ένα παιχνίδι της αρεσκείας της.

Οι εθελοντές που έχουν βγει έξω από τις μικρές ομάδες έχουν την οδηγία να παίξουν το ρόλο ενός παιδιού που διαφέρει από τα υπόλοιπα. (το ένα μπορεί να προέρχεται από άλλη χώρα, το άλλο να έχει κάποιο κινητικό πρόβλημα και το τρίτο κάποιο ανατομικό ή εμφανισιακό χαρακτηριστικό διαφορετικό από τα συνήθη). Ούτως ή άλλως αυτό που θέλουμε είναι να δώσουμε την ευκαιρία στα παιδιά να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά τους απέναντι σε οποιαδήποτε διαφορετικότητα.

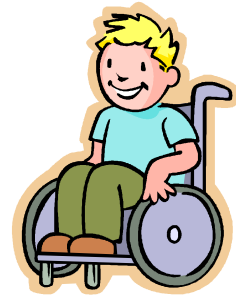
Στους τρεις εθελοντές δίνετε ξεχωριστά από τους άλλους τις ακόλουθες οδηγίες: Ο καθένας πρόκειται να πάει σε μια ομάδα και να επιδιώξει να ενταχθεί στην ομάδα αυτή, θα προσπαθήσει να τον δεχτούν τα παιδιά στο σπίτι τους.

Ζητούμε από τα μέλη της κάθε ομάδας να διαδραματίσουν με τη σειρά τη σκηνή τους λειτουργώντας ο καθένας όσο πιο φυσικά μπορεί.

Αφήστε τη δραματοποίηση να εξελιχθεί και όταν θεωρήσετε ότι έχει φτάσει σε ένα ικανοποιητικό σημείο σταματήστε την. Συνεχίστε με τη δεύτερη και με την τρίτη ομάδα.

Μετά από την κάθε δραματοποίηση ακολουθεί μια μικρή συζήτηση. Είναι σημαντικό να βοηθήσετε τα παιδιά να μοιραστούν τα συναισθήματα που βίωσαν και τις σκέψεις τους.
Ερωτήσεις που μπορούν να βοηθήσουν σε αυτό είναι οι ακόλουθες:

- Πως αισθάνθηκε το παιδί που έχει την ιδιαιτερότητα με τον τρόπο που το δέχονται οι άλλοι;
- Πως αισθάνθηκαν οι οι υπόλοιποι;
- Πως τους φαίνεται το νέο μέλος;
- Παρατήρησε ο καθένας κάτι στη συμπεριφορά του;
- Θα ήθελε να αλλάξουν κάτι αν ξαναέπαιζαν τη σκηνή;

Αφού τελειώσετε με τα μέλη της ομάδας ρωτήστε τους άλλους τι παρατήρησαν στη διαδικασία της συγκεκριμένης ομάδας. Τι έχουν να σχολιάσουν, να προτείνουν;

Συζήτηση:

Μετά από όλα αυτά τι έχουν να πούνε για τη διαφορετικότητα; Τελικά ποιος είναι ο «διαφορετικός»; Μήπως υπό κάποιες συνθήκες θα μπορούσαμε να είμαστε όλοι διαφορετικοί; Πως νιώθει κανείς όταν είναι διαφορετικός; Τι θα είχαν να πούνε τελικά; Θέλουνε κάτι να αλλάξει στη συμπεριφορά τους; Κάτι να διατηρήσουν;

Κλείσιμο

Ζητήστε από τα παιδιά να καθίσουν στη θέση που ήταν πριν στο σπίτι των παιδιών και να αποτελειώσουν αυτό που έκαναν πριν έχοντας στο μυαλό τους όλα όσα διαδραματίστηκαν στη σημερινή συνάντηση.

Κατόπιν ζητήστε από τα παιδιά να σταθούν στον κύκλο. Τους ζητάτε να λυγίσουν ελαφρά τα γόνατα και να πατήσουν καλά τα πέλματα στη γη. Μετά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους. Να πιάσουν τα χέρια των διπλανών τους και να σφίξουν απαλά τα χέρια δίνοντας ενέργεια ο ένας στον άλλο από αριστερά προς τα δεξιά. Τους ζητάτε να ανοίξουν αργά αργά τα μάτια τους. (Από το βιβλίο 205 βιωματικές ασκήσεις για εμφύχωση ομάδων των Ζ. Αρχοντάκη & Δ. Φιλίππου)

Επιλύοντας τις διαφορές μας με τους άλλους- Αποφεύγοντας τις συγκρούσεις

Στόχος

- Να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που τους κάνουν ευάλωτους στις συγκρούσεις
- Να κατανοήσουν πως εμπλέκονται σε καταστάσεις συγκρούσεων.
- Να ασκηθούν τα παιδιά σε δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων.

Σκεπτικό

Οι συγκρούσεις είναι κάτι ιδιαίτερα σύνηθες στην καθημερινότητα του σχολείου. Τα παιδιά όλων των ηλικιών εμπλέκονται σε συγκρούσεις καθημερινά. Επιτίθενται και δέχονται επιθέσεις. Τα παιδιά δεν ξέρουν να διαχειρίζονται τα συναισθήματα τους και δυσκολεύονται να οριοθετήσουν τους άλλους αλλά και τον εαυτό τους. Πολλές φορές αυτή τους η αδυναμία είναι παράγοντας που τους οδηγεί σε συγκρούσεις. Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που βιώνουν όταν μπαίνουν σε συγκρούσεις και το κόστος που αυτό έχει για τους ίδιους, αλλά και για τις σχέσεις τους. Επιπλέον καλούνται να διερευνήσουν τρόπους αποφυγής των συγκρούσεων και επίλυσης των διαφορών τους με ήπιο τρόπο.

Διαδικασία

Εισαγωγή με καταιγισμό ιδεών

Γίνεται μια μικρή συζήτηση γύρω από τους πιο συχνούς λόγους για τους οποίους καβγαδίζουν τα παιδιά μεταξύ τους. Οι λόγοι συγκεντρώνονται στον πίνακα.

Ο/Η δάσκαλος/α μαζί με την ομάδα της τάξης επιλέγει τις καταστάσεις που θα ήθελαν τα παιδιά να δουλέψουν. Μπορεί να έχει ετοιμάσει κι ο ίδιος από πριν κάποιες συνήθειες καταστάσεις

Εργασία σε μικρές ομάδες

Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες. Η κάθε ομάδα παίρνει μian κατάσταση και ετοιμάζει ένα μικρό παίξιμο ρόλων, δίνοντας τη δική της λύση στην ιστορία.

Στην ολομέλεια

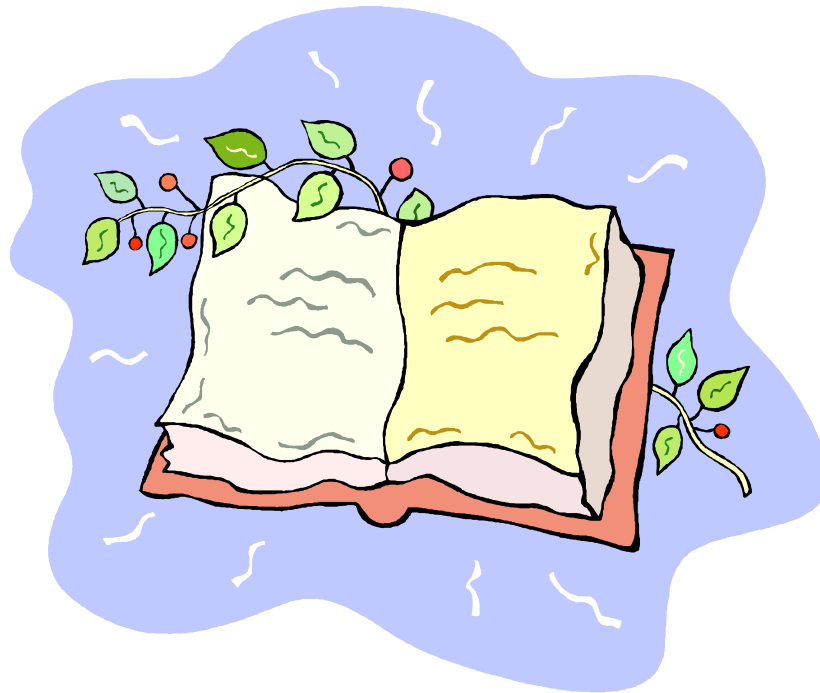
Η κάθε ομάδα έχει το χρόνο να παρουσιάσει το σκετσάκι της στους άλλους. Στη συνέχεια έχουν τη δυνατότητα με τη βοήθεια του δασκάλου να πουν πως ήταν για αυτούς το ότι έπαιξαν τους συγκεκριμένους ρόλους, αν μπόρεσαν να καταλάβουν τη θέση του παιδιού που έπαιξαν, τη θέση του άλλου παιδιού ή της ομάδας των παιδιών και τέλος αν έμειναν ικανοποιημένοι από την έκβαση της ιστορίας.

Δραστηριότητα «Χρυσός οδηγός για να τα βγάξουμε πέρα στους καβγάδες».

Συντάσσουν όλοι μαζί έναν οδηγό επίλυσης συγκρούσεων, ξεκαθαρίζοντας τις παγίδες στις συγκρούσεις (π.χ. θυμώνω και βρίζω κι αντί να σταματά η σύγκρουση πιο πολύ μπερδεύονται τα πράγματα) και τις καλές κινήσεις που μπορούν να κάνουν (π.χ. προσπαθώ να συζητήσω με τον άλλον, να δω και τη δική του πλευρά, ψάχνω εναλλακτικές λύσεις)

Κλείσιμο

Να πουν στον κύκλο τι θα ήθελαν να κρατήσουν/ τι έμαθαν από τη σημερινή τους συνάντηση και να βάλουν την υπογραφή τους στον κατάλογο.

Πράγματα που ζητούν από μένα οι άλλοι και με ενοχλούν

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Στόχος

- Η αναγνώριση ότι το σώμα και ο εαυτός τους τους ανήκουν στους ίδιους και κανείς δεν μπορεί να το αντιμετωπίζει κατά βούληση
- Η αναγνώριση του δικαιώματός τους να λένε όχι σε ότι δεν είναι ευπρόσδεκτο για τα ίδια
- Η ενίσχυση του αυτοσεβασμού

Πολύ συχνά τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με αιτήματα και συμπεριφορές που τους κάνουν να νιώθουν άβολα, τους ενοχλούν. Είναι σημαντικό τα παιδιά να αναπτύξουν την αίσθηση του ελέγχου του εαυτού τους, την αίσθηση ότι οι ίδιοι είναι οι κύριοι τους σώματος και του εαυτού τους. Αυτή η ενότητα εισάγει την ιδέα της αυτοπροστασίας από τα πειράγματα, τα ανεπιθύμητα αιτήματα και χάδια, τις επιθέσεις που μπορεί να προέρχονται από συνομηλίκους και ενήλικες. Πολλές φορές τα παιδιά αισθάνονται αδύναμα μπροστά στους ενήλικους, καθώς νομίζουν πως εκείνοι γνωρίζουν καλύτερα και αισθάνονται υποχρεωμένα να δεχτούν οποιοδήποτε αίτημα τους και να υποστούν οποιαδήποτε συμπεριφορά τους. Η ενότητα αυτή ενισχύει τον αυτοσεβασμό και την εμπιστοσύνη των παιδιών στα δικά τους κριτήρια αξιολόγησης και τους ενθαρρύνει στο να διαφοροποιούνται από τους άλλους και να αρνούνται αυτό που τους ζητούν αν αισθάνονται άβολα με αυτό.

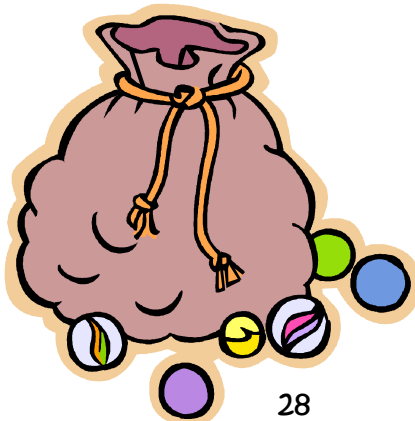
Διαδικασία

Εισαγωγή.

Πολλές φορές οι άλλοι κάνουν πράγματα ή μας ζητούν πράγματα με τα οποία δε συμφωνούμε. Αισθανόμαστε άβολα ή ενοχλούμαστε. Καμιά φορά αυτό μπορεί να προέρχεται από άλλα παιδιά ή από τους μεγάλους.

Ας σκεφτούμε τέτοιες περιπτώσεις. Ας πει ο καθένας από ένα παράδειγμα, όπου βρέθηκε στη δυσάρεστη θέση να του ζητά κάποιος κάτι που δεν του αρέσει.

Ας συγκεντρώσουμε μέσα σε ένα σακί όλα αυτά τα παραδείγματα.

Δραστηριότητα

Σε μικρές ομάδες δώστε στα παιδιά ορισμένα από αυτά τα θέματα, π.χ. κάποιο παιδί μου ζητά να σπάσω ένα τζάμι, κάποιο παιδί μου επιτίθεται και με χτυπά, ένας μεγάλος μου ζητά να πάω να κάτσω στην αγκαλιά του, ενώ εγώ δε θέλω.

Στις μικρές ομάδες καλούνται να κουβεντιάσουν

για το πώς νιώθουν τα παιδιά όταν βρίσκονται σε μια τέτοια θέση

πως αντιδρούν όταν βρίσκονται σε τέτοια θέση

αν υπάρχει κάτι που νομίζουν ότι θα ήθελαν να πουν, αλλά φοβούνται

Δραστηριότητα «Το βιβλίο του μπορώ να πω όχι» Ψάχνουν να βρουν τι θα μπορούσαν να πούνε σε όσους τους πιέζουν ενήλικες ή παιδιά και φτιάχνουν το βιβλίο του "Μπορώ να πω όχι", όπου περιλαμβάνουν όλες αυτές τους τις ιδέες. Το κάθε παιδί παίρνει ένα φύλλο χαρτιού και καταγράφει κάποιες περιπτώσεις στις οποίες πιστεύει ότι δικαιούται να πει όχι. Επίσης, μπορεί να καταγράψει και τον τρόπο, την έκφραση με τη οποία μπορεί να αρνηθεί. Με τα φύλλα που θα συγκεντρώσετε μπορείτε να φτιάξετε το βιβλίο του "Μπορώ να πω όχι". Στη συνέχεια μπορούν να φιλοτεχνήσουν το βιβλίο τους, να το ζωγραφίσουν, να το βάψουν και να το κρατήσουν στη βιβλιοθήκη του σπιτιού των παιδιών.

Κλείσιμο

Ζητήστε από τα παιδιά να σταθούν όρθια στον κύκλο και μπαίνοντας ένας-ένας με τη σειρά στον κύκλο να δείξουν με μια κίνηση ή μια γκριμάτσα με ποια διάθεση φεύγουν από την ομάδα

Τα δικαιώματα μου

Στόχος

- Η ενίσχυση του αυτοσεβασμού
- Η ενημέρωση των παιδιών για τα δικαιώματα τους

Σκεπτικό

Ήδη στην προηγούμενη ενότητα τα παιδιά έχουν εξοικειωθεί με την ιδέα ότι μπορούν να λένε όχι και να αρνούνται να δεχθούν πράγματα που οι άλλοι θέλουν να τους επιβάλλουν. Σημαντικό ωστόσο είναι τα παιδιά να ενημερωθούν για τα δικαιώματα τους και να ευαισθητοποιηθούν γύρω από αυτά.

Διαδικασία

Εισαγωγή με καταιγισμό ιδεών.

Ο κάθε άνθρωπος παιδί ή ενήλικας έχει κάποια δικαιώματα που κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει. Ποια νομίζετε ότι είναι αυτά;

Τα δικαιώματα που αναφέρουν τα παιδιά συγκεντρώνονται στον τοίχο.

Δραστηριότητα «Ζωγραφίζοντας τα δικαιώματα μας»

Σε μικρές ομάδες τα παιδιά αναλαμβάνουν να ζωγραφίσουν ένα από τα βασικά δικαιώματα που συνδέονται με τον αυτοσεβασμό και την αυτοπροστασία. Έτσι όπως αυτά τα αντιλαμβάνονται. Μπορούν στη συνέχεια να κάνουν μian έκθεση με τα έργα τους μέσα στην τάξη. Τα δικαιώματα των παιδιών παρατίθενται στην επόμενη σελίδα

Θέματα προς συζήτηση

Πόσο σημαντικό είναι να σέβονται όλοι αυτά τα δικαιώματα και πως μπορούν τα ίδια τα παιδιά να τα διαφυλάξουν.

Κλείσιμο

Πως σας φάνηκε η σημερινή μέρα;

Κλείνοντας πείτε στα παιδιά ότι η επόμενη συνάντηση είναι η τελευταία. (Με αυτό τον τρόπο τα προετοιμάζεται για το κλείσιμο της ομάδας.)

Η Διακήρυξη των Ψυχολογικών Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η Διεθνής Ένωση Ψυχολόγων ISPA, με αφορμή το Διεθνές έτος παιδιού το 1979, πρότεινε και υιοθέτησε την Διακήρυξη των Ψυχολογικών δικαιωμάτων του παιδιού. Η «Τριάδα των Ψυχολογικών Δικαιωμάτων» αποτελείται από τρεις βασικές κατηγορίες δικαιωμάτων που έχουν σημασία από Ψυχολογική σκοπιά και που είναι θεμελιώδη για την ποιότητα ζωής και την πλήρη, ομαλή ανάπτυξη του παιδιού:

1. Κάθε παιδί έχει Δικαίωμα Στοργής και Προστασίας

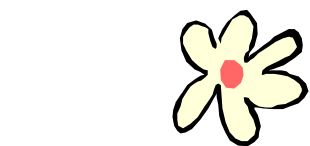
- 1.1 Δικαίωμα να έχει αγάπη, στοργή και κατανόηση.
- 1.2 Δικαίωμα να ζει σε περιβάλλον ελεύθερο από κινδύνους ψυχικού ή σωματικού τραύματος ή κακοποίησης.
- 1.3 Δικαίωμα να έχει προστασία, στήριξη και συνηγορία.

2. Κάθε παιδί έχει Δικαίωμα Προσωπικής, Πνευματικής και Κοινωνικής ανάπτυξης

- 2.1 Δικαίωμα προσωπικής ταυτότητας και ανεξαρτησίας και ελευθερία να εκδηλωθεί σε αυτούς τους τομείς.
- 2.2 Δικαίωμα ευκαιριών πνευματικής και ηθικής ανάπτυξης.
- 2.3 Δικαίωμα να έχει ικανοποιητικές διαπροσωπικές σχέσεις και να είναι υπεύθυνο μέλος σε ομάδες.

3. Κάθε παιδί έχει Δικαίωμα Εκπαίδευσης και Παιχνιδιού

- 3.1 Δικαίωμα σχολικής, τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης και να έχει όλους τους αναγκαίους κατάλληλους πόρους και ιδιαίτερα μέσα.
- 3.2 Δικαίωμα για πλήρεις ευκαιρίες για παιχνίδι, ψυχαγωγία και δραστηριότητες με βάση τις επιθυμίες και τα όνειρά του.
- 2.3 Δικαίωμα να έχει άριστες συνθήκες σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης και εμπύχωσης και ενδυνάμωσής του σε αυτούς τους τομείς.

«Αποχαιρετώντας το σπίτι των παιδιών»

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Στόχος

- Να αναγνωρίσουν τα παιδιά τα όσα αποκόμισαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος
- Να αξιολογήσουν το πρόγραμμα της
- Να αποχαιρετήσουν την ομάδα και το σπίτι των παιδιών

Το πρόγραμμα έφτασε στο τέλος του, η τελευταία συνάντηση είναι συνάντηση κλεισίματος και αξιολόγησης του τι συνέβη και τι αντίκτυπο είχε στον καθένα. Η ομάδα στις 12 συναντήσεις διήνυσε μια πορεία έχοντας σα βάση ένα σπίτι, ένα σπίτι που συνυπάρχουν τα παιδιά και θα μπορούσε να παραλληλιστεί με το χώρο του σχολείου.

Στη διάρκεια του προγράμματος τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να γνωριστούν καλύτερα και να θέσουν τα ίδια με τη συμμετοχή του συντονιστή τους όρους λειτουργίας της ομάδας. Στη δεύτερη συνάντηση κατασκεύασαν το χώρο τους, έτσι όπως θα ήθελαν να είναι και μιλώντας για θέματα συνεργασίας και επαφής στην ομάδα. Κατόπιν, η ομάδα έθεσε τις προϋποθέσεις δημιουργίας ενός σχολείου που συμβάλει στη μείωση της επιθετικότητας. Μέσα από την έκφραση των συναισθημάτων τα μέλη της ομάδας είδαν τα αρνητικά και τα θετικά συναισθήματα, τον τρόπο που εκφράζεται ο εκνευρισμός και ο θυμός. Στη συνέχεια «ειπώθηκαν» οι «λέξεις που πληγώνουν» και μπορεί να είναι η αιτία ή η αφορμή επιθετικών συμπεριφορών. Αναγνωρίστηκε η σημασία της επικοινωνίας ως μέσο επίλυσης διαφορών και διαμόρφωσης καλών σχέσεων. Συζητήθηκε η διαφορετικότητα που μπορεί να αποτελέσει αφορμή για κακομεταχείριση ή μη κατανόηση με αποτέλεσμα να παρατηρούνται εντάσεις, συγκρούσεις, δυσκολίες. Τελικά διερευνήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους εκφράζονται οι συγκρούσεις και δόθηκε η ευκαιρία στα μέλη της ομάδας να αναζητήσουν άλλους τρόπους επίλυσης συγκρούσεων.

Επίσης, τα παιδιά είδαν ότι έχουν δικαιώματα και μπορούν να λένε όχι όταν τους ζητούν κάτι οι μεγάλοι που τα ίδια θεωρούν ότι τους ενοχλεί ή τους προσβάλλει.

Η τελευταία συνάντηση δίνει τη δυνατότητα να αξιολογήσει ο καθένας τον αντίκτυπο που είχαν όλες αυτές οι εμπειρίες στον ίδιο και στην ομάδα. Και να ολοκληρώσει την πορεία που έκανε ως πρόσωπο στο πλαίσιο του προγράμματος, αλλά και να αποχαιρετήσει την ομάδα και το σπίτι των παιδιών.

Διαδικασία

Εισαγωγή.

Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι η σημερινή συνάντηση είναι η τελευταία. Μιλήστε τους λιγάκι για το τι έχει προηγηθεί. Δώστε την ευκαιρία στα παιδιά να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από το πρόγραμμα. Τι θυμούνται από τις συναντήσεις, αν υπάρχει κάτι που έμαθαν για τους εαυτούς τους και τους συμμαθητές τους.

Κάντε μια σύνδεση των όσων έχουν διαδραματιστεί στην ομάδα με το θέμα της επιθετικότητας και ζητήστε τους να σας πουν πως θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα όσα έμαθαν στο πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της δικής τους επιθετικότητας ή των άλλων.

Δραστηριότητα «Η πορεία της ομάδας»

Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες και ζητήστε από κάθε ομάδα να κάνει μια ζωγραφιά που να δείχνει την πορεία της ομάδας, τι έχει γίνει μέχρι τώρα (ό,τι θυμούνται τα παιδιά). Αφού τελειώσουν ζητήστε τους να κολλήσουν τις ζωγραφιές τη μία δίπλα στην άλλη. Να μιλήσει η κάθε ομάδα για τη ζωγραφιά τους και στο τέλος όλοι μαζί να πούνε τι κοινό υπάρχει στις ζωγραφιές, τι λείπει.

Δραστηριότητα «Τα κλειδιά του σπιτιού»

Δώστε στο κάθε παιδί δύο από τα κλειδιά που θα βρείτε στη συνέχεια. Πείτε τους ότι με αυτά τα κλειδιά θα κλείσουν το σπίτι που περάσανε τις 12 αυτές συναντήσεις. Στο ένα κλειδί να γράψουν κάτι που κρατάνε από το πρόγραμμα (π.χ. κάτι που έμαθαν, κάποια σημαντική για αυτά εμπειρία κλπ), και ενώ στο άλλο κάτι που θέλουν να αφήσουν πίσω στο σπίτι (π.χ. το θυμό τους για κάποιον, μια συμπεριφορά τους ή οτιδήποτε άλλο). Αφού τα γράψουν τα κρατάνε για τον εαυτό τους και όποιος θέλει μπορεί να πει τι έγραψε.

Όλοι μαζί στο τέλος βγείτε έξω και κλείστε το «σπίτι» - την αίθουσα.

